

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, DENETİMİ, PLANLAMASI
VE EKONOMİSİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİNE YÖNELİK
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

BAHA ERDEM KAYACIK

Denizli – 2020

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, DENETİMİ, PLANLAMASI
VE EKONOMİSİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİNE YÖNELİK
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

Baha Erdem KAYACIK

Danışman

Doç. Dr. Zeynep Meral TANRIÖĞEN

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı – Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı öğrencisi Baha Erdem KAYACIK tarafından hazırlanan “Suriyeli Öğrencilerin Eğitimine Yönelik Öğretmen Görüşleri ” başlıklı Tezsiz Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Tezsiz Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Zeynep Meral TANRIÖĞEN

Danışman

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... /...../ 2020 tarih vesayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde birçok kişinin desteği ve katkısı bulunmaktadır.

İlk teőekkürüm şüphesiz ki değerli danışmanım Doç. Dr. Zeynep Meral TANRIÖĞEN'e. Bana her koşulda destek olduğu, sabır ve anlayışıyla sorularıma cevap verip beni bilgilendirdiği için kendisine minnet borçluyum. Bu araştırmaya vakit ayıran değerli hocama vermiş olduğu emeklerden dolayı teőekkürlerimi sunuyorum.

Kişisel ve mesleki gelişimimizde bizlere çok büyük dersler veren değerli hocalarımız Prof.Dr. Abdurahman TANRIÖĞEN'e, Prof.Dr. Dr. Kazım ÇELİK'e, Yrd. Doç. Dr. Ömür Kaya KALKAN'a, Doç. Dr. Fatma ÇOBANOĞLU'na, Doç. Dr. Funda NAYIR'a, teőekkürlerimi sunarım.

Ayrıca projenin hazırlanmasında kullanılan görüşme sorularına gönüllü olarak katılan tüm öğretmen arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Bu çalışmamın her aşamasında desteğini ve yardımını gördüğüm, her zaman sevgi ve anlayışları ile bana destek olan aileme sevgi ve saygılarımı sunarım.

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Baha Erdem KAYACIK

ÖZET

Suriyeli Öğrencilerin Eğitimine Yönelik Öğretmen Görüşleri

KAYACIK, Baha Erdem

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi,
Eğitim Bilimleri ABD, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı
Proje Danışmanı: Doç. Dr. Zeynep Meral TANRIÖĞEN
Haziran 2020, 30 Sayfa

Araştırmada, Denizli ilinde bulunan 2 farklı ilkokulda görev yapan öğretmenlerin Suriyeli öğrenciler hakkındaki görüşleri araştırılmıştır. Bunun için öğretmenlere 13 tane görüşme sorusu uygulanmıştır. Çalışmanın kuramsal temelinde mültecilerin ülkemizde yaşadıkları eğitim sorunlarına yer verilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; Suriyeli öğrencilerin kültürlerarası farklılığı aşabilmesi için mutlaka dil sorununun, müfredatın, psikolojik desteğin verilmesi gerektiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Göç, mülteci, öğrenci, öğretmen

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU.....	iii
TEŞEKKÜR	iv
ETİK BEYANNAMESİ	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER	vii
BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.1.1. Problem Cümlesi	3
1.1.2. Alt Problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar (Sayılıtlar).....	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.6. Tanımlar.....	5
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	6
2.2. İlgili Araştırmalar	6
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM.....	9
3.1. Araştırmanın Modeli.....	9
3.2. Evren ve Örneklem	9
3.3. Verilerin Toplanması	11
3.4. Verilerin Analizi	11
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR	13
4.1. Sınıf Öğretmenlerine Göre Eğitim Sistemimizin Suriyeli Öğrencilerin Eğitimindeki Aksaklıkları.....	13
4.1.1. Suriyeli Öğrencilerin Ön Eğitim Almaları ile İlgili Görüş Bildirenler	13
4.1.2. Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Hepsinin Aynı Sınıfa Konulması Hakkındaki Görüşleri	14

4.2. Suriyeli Öğrencilerin Velileri	15
4.2.1. Suriyeli Öğrenci Velilerinin Türkçe Bilmemesi	15
4.2.2. Suriyeli Öğrenci Ailelerin Çocuklarına Karşı İlgisiz Olması	15
4.2.3. Diğer.....	16
4.3. Suriyeli Öğrenciler.....	16
4.3.1. Suriyeli Öğrencilerin Etkinliklere Katılımı.....	17
4.3.1.1. Ders İçi Etkinliklere Katılım Durumu.....	17
4.3.1.1.1. Türkçe Dersi ve Okuma ile İlgili Dersler.....	17
4.3.1.1.2. Suriyeli Öğrencilerin Matematik Dersine Katılımı.....	17
4.3.1.2. Beden Eğitimi, Resim ve Müzik Derslerine Katılımları.....	17
4.3.1.2.1 Suriyeli Öğrencilerin Müzik Derslerine Katılımı	17
4.3.1.2.2. Suriyeli Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Resim Dersine Katılımı	18
4.3.1.2.3. Beden Eğitimi, Resim ve Müzik Dersleri	18
4.3.2. Suriyeli Öğrencilere Karşı Diğer Öğrencilerin Tutumu	18
4.3.2.1. Sınıflarındaki Suriyeli Öğrenciler ile Diğer Öğrencilerin Durumu	19
4.3.2.2. Sınıflarındaki Suriyeli Öğrenciler ile Diğer Öğrencilerin Sorun Yaşamadığını Belirten Öğretmenler.....	19
4.4. Öğretmenin Suriyeli Öğrencilerden Etkilenmesi	20
4.4.1. Okul Çalışanlarının Yardımı	21
4.4.1.1.1. Okul Yönetiminden Destek Almadığını Söyleyen Öğretmenler .	21
4.4.1.1.2. Okul Yönetiminin Destek Olduğunu Belirten Öğretmenler	21
4.4.1.2. Okul Rehberlik Servisinin Desteği.....	22
4.4.2. Sınıf İçi Düzenleme	22
4.5. Suriyeli Öğrencilerle Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Öğretmenlerin Önerileri	23
4.5.1 Dil Eğitimi.....	23
4.5.2 Ana Sınıfı Eğitimi	23
4.5.3 Oryantasyon Programı	24
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER.....	25
5.1. Tartışma ve Sonuçlar	25
5.2. Öneriler	25
5.2.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler	26
5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler	26

KAYNAKÇA	27
EKLER	29
ÖZGEÇMİŞ	30

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Protokolü, mültecilerin uluslararası düzeyde yasal haklara sahip olmasını sağlayan önemli tarihsel gelişmelerin sonucudur. Sözleşme; mülteci tanımını, mültecilerin hakları ve sorumluluklarını belirleyen en temel hukuki belgedir.

“Dünyada meydana gelen savaşlar, çatışmalar, politik nedenler bununla beraber açlık ve kıtlık getirerek bir göç dalgası oluşturmaktadır. Mülteciler gittikleri ülkelerde politikacılar tarafınca bir yük olarak görülmekte, ekonomik sorunlar, kalifiye öğrenim sorunları sağlık sorunları yaşamaktadırlar.” (Pumeriaga,2005). “Bu mülteciler için en büyük mesele bir iş, öğrenim ve ekonomik destek iken uygulanan politikalar ile sosyal yardımlara bağımlı hale gelmektedirler” (Feuerherm 2013).

Suriye’de yaşanan iç savaş kaçan milyonlarca Suriyelinin komşu ülkelere sığınmasına neden olmuştur. Farklı ülkelere göç eden çocuklar bu durumdan en çok etkilenen kesimi oluşturmuştur. Kritik bir bölgede yer almasından dolayı Türkiye, Suriye savaşından en çok etkilenen ülkeler konumundadır.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 11 Ekim 2018 tarihi itibarıyla Türkiye’deki biyometrik verileriyle kayıt altına alınan Suriyeli mülteci sayısını açıkladı. Açıklamaya göre Türkiye’deki kayıtlı Suriyeli sayısı bir önceki aya göre 33 bin 435 kişi artarak toplam 3 milyon 585 bin 738 kişi oldu. Bu kişilerin 1 milyon 945 bin 951’i erkeklerden, 1 milyon 639 bin 787’si ise kadınlardan oluşuyor. Erkeklerin sayısı geçen aya göre 19 bin 884 kişi, kadınların sayısı ise geçen aya göre 15 bin 551 kişi arttı.

İçişleri Bakanlığı verilerine göre 0-18 yaş aralığında 1 milyon 692 bin 595 Suriyeli bulunuyor. Yani Türkiye’deki kayıtlı Suriyelilerin %47.2’si 0-18 yaş aralığında. Eğitim çağında olan bu kişilerin okullaştırılması çok büyük önem arz ediyor.

Türkiye’ye sığınan çocukların geleceklerini en iyi şekilde yönlendirmek için çeşitli önlemler alınmaktadır. Bu önlemlerden bir tanesi bu çocukların çeşitli eğitim kurumlarında eğitimlerine devam edebilmesi için imkân tanınmasıdır.

Bu çalışmanın amacı da sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan öğretmenlerin bu öğrencilerle yaşadıkları sorunların incelenmesi ve bunlara dair çözüm önerileri üretmektir.

1.1. Problem Durumu

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de mültecilerin eğitimi büyük bir sorun olarak görülmektedir. Suriyelilerin geri döneceği düşünülerek önceleri misafir olarak alındığı için herhangi bir eğitim politikası uygulanmamıştır. Ancak iç savaşın uzun sürmesi sonucu ülkelere dönmeyecekleri anlaşıncaya eğitim adına olumlu çalışmalar yapılmıştır.

26 Eylül 2013 tarihli 22 sayılı genelgeyle kampların dışında yaşayanlar için eğitim konusunda kararlar alınmış Nisan 2014'te ise 6458 sayılı 'Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu' hazırlanmıştır. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununa göre Suriyeli çocukların eğitiminde nasıl bir yol izleneceği, hangi müfredata göre eğitim verileceği, bu çocuklara eğitim verecek öğretmen ihtiyacının nasıl karşılanacağı ve bu öğretmenlerin niteliklerinin nasıl olması gerektiğine dair çalışmalar yapıldığı kanundur. (Özer, Komşuoğlu, Ateşok, 2016; Emin, 2016).

Mülteci çocukların eğitiminde en önemli unsur öğretmenler olduğu için bu çocukların okuldaki gelişimlerinin şekillenmesi, topluma uyum sağlamalarında büyük bir çalışmalar yapmaları gerekmektedir. (Pumariega, Rothe & Pumariega, 2005). Öğretmenler bu çocuklar için gerekli fiziksel ortamları, arkadaşları ile iyi bir iletişime gireceği, kendini ifade edebileceği ortam sağlayabilir. Böyle olunca çocukların başta sosyal duygusal gelişimi olmak üzere akademik başarısı üzerinde en önemli etki öğretmenlere düşmektedir (Reyes, Brackett, Rivers, White & Salovey, 2012).

Suriyeli öğrenciler ülkeye hangi düzeyde giriş yaptılar, eğitim seviyeleri nasıldır bilinmediği için öğretmenler birçok zorlukla karşılaşmakta ve nasıl bir eğitim programı ile eğitim vereceklerini bilmemektedirler (Feuerherm, 2013).

Yapılan bir araştırmada ailelere ve çocuklara dil kazanımına yönelik destek verilmesi, ailelerin ekonomik olarak desteklenmesi ve kültürel temelli bir eğitim verilmesinin mültecilerin en temel ihtiyaçları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. (Wagner 2013)

İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün yaptığı araştırma da (2015) en önemli sorunun dil sorunu olduğu Suriyeli öğrencilerin eğitiminde Arapça konuştukları için okulda sorunlar yaşadıkları, öğretmenleriyle diyalog kuramadıkları ve okul içinde diğer öğrenciler tarafından dışlanma gibi sorunlarla karşılaştıkları ifade edilmiştir. Ekonomik sorunlar ise çocukların eğitimine engel bir diğer sorunu oluşturmuştur. Rapora göre toplumsal uyum sorunları mültecilerin eğitimine engel başka bir sorundur.

Sonuç olarak ülkemize gelip yerleşen Suriyeli öğrencilerin eğitiminde karşılaştıkları birçok sorun yer almaktadır.

1.1.1. Problem Cümlesi

"Öğretmenlerin sınıfındaki Suriyeli öğrencilerin eğitimlerine dair görüşleri nelerdir?" sorusu bu çalışmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

1.1.2. Alt Problemler

Suriyeli öğrencilerin eğitiminde yaşanan sorunlar nelerdir? Bu soruya yanıt bulabilmek için okulunda Suriyeli mülteci bulunan öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Bu bağlamda aşağıdaki alt problemler oluşturulmuştur:

Suriyeli öğrencilerin eğitiminde, eğitim sistemimizin aksaklıkları nelerdir?

Suriyeli öğrencilerin velileri ile ne gibi durumlar yaşanmaktadır?

Suriyeli öğrencilerin eğitimdeki durumları nelerdir?

Suriyeli öğrencilerin okula ve derslere uyumları sürecinde öğretmenler ne şekilde etkileniyor

Suriyeli öğrencilerin eğitimine yönelik öğretmen önerileri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amaç

Bu araştırmanın amacı, Suriyeli öğrencilerin okulda yaşadıkları sorunları en iyi görebilen öğretmenlerin düşünceleri ve yaşanan sorunlarla ilgili ne gibi çözümler ürettiklerinin ortaya konulmasıdır.

Böylece, Denizli ilinde yasal olarak kayıtlı bulunan Suriyeli öğrencilerin kalabalık olarak bulunduğu 2 farklı okulda bulunan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve eğitim sürecinde bu karşılaşılan sorunlara çözüm üretmek amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Suriyeli öğrenciler eğitim alamadıkları sürece risk altında olacaklardır. Dünyada terörist grupların birçoğu mülteci insanlardan oluşmaktadır. Yerinden edinin başka ülkelere göç eden insanların eğitimi büyük önem arz etmektedir. Eğitim, sosyal uyumu geliştirebileceği gibi hayat kurtaran bilgilere erişim sağlar, psikososyal ihtiyaçları karşılar ve en çok ihtiyaç duyan kişilere güvenli ve istikrarlı bir ortam sunar. Ayrıca, insanlara

topluluklarını yeniden inşa etmelerinde, üretken ve bir amaca hizmet eden hayatlar sürmelerinde yardımcı olur.

Okula gitme hakkından faydalanamayan mülteci çocuklar; daha fazla istismar ve kötü muamele riski altında bulunmakta, travma sonrası stres bozukluğu semptomlarını daha fazla göstermekte ve fiziksel ve psikolojik gelişimlerini tamamlamayı başaramamaktadırlar (UNESCO, 2011).

Eğitim alamayan Mülteci çocuklar; çocuk işçiliğine ve erken evliliğe neden olmaktadır. Eğitim fırsatı verilmeyen gençler radikal gruplara sürüklenebilmektedir. (Watkins & Zyck, 2014). O halde mülteci çocukların eğitime erişiminin sağlanması ve bu çocukların eğitim sürecini engelleyen sebeplerin ortadan kaldırılması gerekir.

Bu araştırma mülteci çocukların toplum hayatına kazandırılması bakımından da önem taşımaktadır. Suriyeli çocukların eğitime engel durumları ve öğretmenlerin çözüm önerileri araştırmada önem arz etmektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmanın yürütülmesinde aşağıdaki sayıtlardan hareket edilecektir:

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin sorulan sorulara içten cevap verdiği varsayılmıştır.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin Suriyeli öğrenciler ile ilgili bilgileri yeterli düzeyde olduğu varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

- 2019-2020 öğretim yılında Denizli ilinde Suriyeli öğrencilerin çoğunlukta olduğu Öğretmenler ile sınırlıdır.
- Yine bu okullarda çalışan öğretmenlerin en az 1 yıldır Suriyeli Öğrenciler ile çalışıyor olması ile sınırlıdır.

Denizli’de Suriyeli öğrencilerin çoğunlukta yaşadığı 2 devlet okulunda görev yapan 20 öğretmen ile yapılan görüşmelerde ki sorular ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Araştırmanın tanımları şunlardır:

Göç: Göç mekânsal değişikliğe karşılık gelir (Güvenç, 1996: 21) ve bireyin psikolojik durumu başta olmak üzere topluma dair olan hemen her şeyi etkileyen bir olgudur. İnsanın olduğu yerde sosyal çevre ile fiziki çevrenin önemli bir yeri bulunmaktadır. Sosyolojinin kurucularından kabul edilen İbn-i Haldun'un asabiyet teorisini çevresel koşullar üzerine oluşturarak insanın bulunduğu yerin önemini gözler önüne almıştır.

Mülteci: 1951 yılında imzalanan Cenevre Sözleşmesi'nde "İrki, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahıs mülteci" olarak tanımlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde “Suriyeli öğrencilerin eğitimi” konularında kuramsal bilgilere ve bu alanda yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

Ülkemizde yaşayan Suriyeli mülteciler konusuna katkı sağlamak amacıyla bu çalışmada ilk olarak sıklıkla karıştırılan kavramlar olan göçmen, mülteci ve sığınmacı terimlerinin hukuki açıdan ne anlama geldiği açıklanmıştır. Bu mültecilerin ülkemizde yaşadıkları eğitim sorunlarına yer verilmiştir. Bu belirlemeyi bilimsel verilere dayandırmak amacıyla Denizli şehri örneklem olarak seçilerek Suriyelileri çoğunlukla yaşadığı okullarda çalışan öğretmenler ile görüşmeler yapılmıştır.

2.2. İlgili Çalışmalar

Göçmen öğrencilerin yurt dışında aldıkları eğitim incelendiğinde okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenciler ile bir çok araştırma yapıldığı görülmüştür. Aşağıda yurt dışında göçmen öğrencilerin eğitimine yönelik bazı çalışmalara değinilmiştir.

Rusya’ya üniversite eğitimi için giden Çinli öğrencilerin karşılaştıkları en büyük sorun ‘dil sorunu’ olduğu saptanmıştır. Bu sorunu gidermek için Rusya’da yabancı uyruklu öğrencilerin üç aydan bir yıla kadar uzayan Rusça eğitimi almaları zorunlu tutulmuştur. (Kosheleva,Samafolava,Holtman ve Kopotilova, 2015).

Amerika’da yaşayan Latin öğrencilerin durumları incelendiğinde, Latin öğrencilerin okula yaşitlarından geç başlayıp, okulu bitirmeden ayrıldıkları görülmüştür. Öğrencilerin Amerikan kültürüne uyumunu sağlamak için İngilizce eğitimine ağırlık verilmiştir. (Kohler ve Lazarin,2007).

Almanya’da lise eğitimi alan Türk öğrencilerin kültüre uyumunu sağlamak için Müzik dersinden yararlanıldığı ve oldukça başarılı sonuçlar alındığı görülmüştür. (Bulgan,2007)

Matthews ve Ewen (2006) Amerika’da yaşayan göçmen çocukların okul öncesi eğitimiyle ilgili araştırma yapmışlardır. Araştırmada göçmen ailelere okul öncesi eğitimin

öneminden bahsedilmiş ve bu yaş grubundaki göçmen çocukların okul öncesi eğitim almaları için önerilerde bulunulmuştur.

Deveci ve Gürbüz (2012) Danimarka’da ilkokula giden Türk öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar konusunda bir araştırma yapmışlardır. Bu araştırmaya göre Türk öğrencilerin dil sorunu yaşadıkları için istenmeyen davranışlar sergiledikleri görülmüş ve velilerin okul yönetimi ve öğretmenler ile işbirliği yapmadığına ulaşılmıştır.

Daha önceden yapılmış çalışmalar çerçevesinde eğitim sistemimizin Suriyeli mülteci/sığınmacı öğrenciler üzerindeki etkisi anlatılmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerimizin Suriyeli mülteci/sığınmacı öğrencilere karşı algısını etkileyen faktörlerin neler olduğu da anlatılmaya çalışılmıştır.

Aşağıda Suriyeli mültecilerin eğitimlerine yönelik öğretmen görüşleri ile ilgili yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

1- Coşkun, İ. ve Emin, M. N. (2016). Türkiye’deki Suriyelilerin Eğitiminde Yol Haritası: Fırsatlar ve Zorluklar. SETA, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, İstanbul. Bu çalışmada ulaşılan sonuçlar şunlardır:

Suriyeli çocukların eğitimlerine yönelik izlenen politikalar, diğer alanlarda olduğu gibi ilk etapta Suriyelilerin kısa sürede geri dönecekleri varsayımı üzerinden geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu süreçte eğitimde en aktif rolü Türk ve Suriye menşeli STK’lar oynamıştır. Kendi dillerinde, kendi müfredatlarında ve kendi öğretmenleri ile geliştirdikleri GEM modeli Suriyelilerin eğitiminde birinci alternatif olarak görülmüş ve bu model ile Suriyelilerin eğitim ihtiyacına karşılık verilmeye çalışılmıştır. Ancak Suriye’deki çatışmanın acil durumdan uzun süreli bir insani krize dönüşmesi nedeniyle Suriyelilerin Türkiye’de uzun süre kalacakları netleştiğinde, GEM’ler uzun vadede Suriyelilerin eğitimi ve Türkiye’ye toplumsal uyumları noktasında yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle ikinci ve daha kalıcı bir alternatif olarak devlet okullarının Suriyelilerin eğitiminde daha merkezi bir rol alması beklenmektedir. Öğretmenlerde bu merkezin tam ortasında yer almaktadır.

2- S Kardeş tarafından 2018 yılında ‘Suriyeli Mültecilerin Eğitimine Yönelik Öğretmen Görüşleri’ adlı çalışma yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubuna alınan 19 öğretmenden görüşme formu ile mülakat yapılmış ve veriler toplanmıştır. Bu çalışmada ulaşılan sonuçlar şunlardır:

Öğretmenler, çocuklarda dil ve okula uyum problemlerinin en fazla gözlemlenen problemler olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin mültecilerin eğitiminde uygulanan MEB müfredatını yeterli bulmaması, çocukların eğitimi için yeni bir müfredatı zorunlu kılmaktadır.

3- Sağlam ‘Sınıf Öğretmenlerinin Mülteci Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi’ adlı çalışma yapmıştır. Bu amaçla üç alt boyuttan oluşan 24 maddelik Mülteci Öğrenci Tutum Ölçeği (MÖTÖ) geliştirilmiştir.

Özellikle mülteci öğrencilerin devam ettiği okullarda görev yapan sınıf öğretmenleri mülteci öğrencilerin eğitimine yönelik kendilerini yeterli hissedebilmeleri ve geliştirebilmeleri için hizmet içi eğitim verilmesi sağlanmalıdır.

Öğretmenler mülteci çocuklarla empati kurma, özverili davranmaları için; hizmet içi eğitimlerle desteklenmeli ve mülteci öğrencilerin sorunlarının çözümüne yönelik okul idaresi ve rehber öğretmenlerle işbirliği içerisinde olmalıdır

4- İzmir’de sınıf öğretmenleri ile yapılan araştırmaya göre Suriyeli öğrencilerin kendileri ile iletişim kurmadıkları ve öğrencilerin eğitiminde yetersiz kaldıkları için hizmet içi eğitime tabi tutulmaları sonucuna ulaşılmıştır. (Er,Bayındır,2015)

Araştırmalara göre göç eden öğrencilerin eğitimde birçok sorun ile karşılaştığı görülmüştür. Yaşanan bu sorunların çözümünde Sınıf öğretmenlerinin bu konuyla ilgili görüşlerinin, Suriyeli öğrencilerin eğitiminde en büyük paya sahip olacağından araştırmanın çıkış noktası olmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma “Suriyeli öğrencilerin eğitime yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?” sorusunun cevabını bulmak için nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması deseniyle gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma psikolojik ölçümler ve sosyal olaylarla ilgili bulgular nitel olarak derinlemesine inceleyen bir araştırma yöntemidir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012). Durum çalışması ise araştırmacının bir veya birkaç durumu derinlemesine incelediği ve bu durumlara bağlı temaları ortaya koyduğu nitel araştırma yaklaşımıdır (Creswell, Hanson, Clark Plano & Morales, 2007). Bu çalışmada durum çalışması desenin tercih edilmesinin sebebi, öğretmenlerin mülteci çocukların eğitime yönelik karşılaştıkları sorunları, eğitime engel durumları ve çözüm önerilerini ilk elden derinlemesine araştırmaktır.

Bu çalışmada veriler görüşme tekniği ile toplanmıştır. Bu sayede görüşülen kişilerin düşünceleri ayrıntılı olarak anlaşılabilmiştir. Görüşmeler üç şekilde sınıflandırılır; yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış (Yıldırım ve Şimşek,2006). Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır.

Bu çalışmada veriler, Suriyeli öğrencilerin eğitim sistemindeki durumlarına dair sınıf öğretmenlerinin görüşlerini, eğitimdeki sorunlarını, öğretmenlerin nasıl etkilendiklerini, önerilerini ve gereksinimlerini belirlemeye imkân sağlayan yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmacı, Denizli'nin Pamukkale ilçesinde Suriyeli öğrencilerin fazla olarak bulunduğu bir devlet okulunda müdür yardımcısı olarak çalıştığı için okulundaki görev yapan öğretmenlere ve yine aynı ilçede Suriyeli öğrencilerin fazla olduğu bir başka okuldaki öğretmenlere ulaşılması planlanmıştır. Ancak korona virüs nedeniyle alınan tedbirler gereği eğitim-öğretime uzaktan eğitim ile devam edildiği için 30 öğretmenden sadece 20 tanesi görüşmeye katılmayı kabul etmiştir.

Araştırmacı ön görüşme yaptığı öğretmenler ile telefon ve mail ile iletişime geçerek toplam 20 öğretmen ile görüşme gerçekleştirmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 11'i kadın 9'u erkektir. Veri toplanan 10 öğretmen, 1-20 yıl arası, 10 öğretmen ise 21 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahiptir.

Araştırmaya Katılmayı Kabul Eden Öğretmenlerin Özellikleri

Araştırmaya 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı Denizli ili Pamukkale ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 2 ilkokulda görev yapan 20 öğretmen gönüllü olarak katılmıştır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 1 tanesi Pamukkale ilçesi Akhan Mahallesi, kalan on tanesi ise Pamukkale ilçesi Karşıyaka Mahallesi olmak üzere 2 okulda görev yapmaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 11'i kadın 9'u erkektir. Sınıf öğretmenlerinin birinin yaşı 20-30 arası, beş tanesinin yaşı 31-40 arası, on tanesinin yaşı 41-50 arası, dört tanesinin yaşı 51-60 arası olduğu görülmüştür.

Öğretmenlikteki kıdemlerine bakıldığında, on öğretmenin 21 ve üzeri deneyime sahip olduğu, sekiz öğretmenin 11-20 yıl arası, 1 öğretmenin 1-5 yıl, yine bir öğretmenin 6-10 yıl arası kıdeme sahip olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yedisi 2. Sınıf, beş tanesi 4. Sınıf, 4 tanesi 3. Sınıf ve üç tanesinin ise 1. Sınıf okuttuğu görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki öğrenci sayılarına bakıldığında altı tanesinin 31-35 arası öğrencisi, dört tanesinin 26-30 arası öğrencisi, beş tanesinin 20-25 öğrencisi, beş tanesinin 20 öğrenci altında öğrencisi vardır.

Suriyeli öğrenci sayılarının sınıflardaki dağılımına bakıldığında; yedi öğrencisi bulunan, bir öğrencisi bulunan, altı öğrencisi bulunan, iki öğrencisi bulunan, üç öğrencisi bulunan her sınıftaki öğretmen sayısı 3 tür. İki tanesinde 5 öğrenci, bir tanesinde 8 öğrenci, bir tanesinde 4 öğrenci, bir tanesinde ise 1 Suriyeli öğrenci bulunmaktadır.

14 öğretmenimiz Suriyeli öğrencilerin eğitimine yönelik herhangi bir seminer/kurs almış iken 6 öğretmenimiz ise bununla ilgili bir eğitim almamıştır. Ancak bütün öğretmenlerimizin, Suriyeli öğrencilere ülkemizde eğitim vermeye başladığı zamandan itibaren en az 1 öğrencisi mutlaka bulunmuştur. Okulların bulunduğu konumdan dolayı öğretmenlerimiz bu öğrencilerle ilgili oldukça tecrübeye sahiptirler.

3.3. Verilerin Toplanması

Görüşme formu katılımcılarla ilgili demografik bilgiler ve katılımcıların, Suriyeli öğrencilerin eğitimine dair görüşlerine yönelik soruları içermektedir. Görüşme sorularını hazırlamak için literatür taraması yapılmış daha sonra soruları sınamak için 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimi olan ve Milli Eğitim Bakanlığı'nda Sınıf öğretmeni olarak çalışan 2 öğretmenimiz ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Yapılan öneriler sonucunda bazı sorular çıkartılıp bazı sorular eklenmiştir. Bazı soruların ise yerleri değiştirilmiştir. Örneğin kaç öğrencisi olduğu sorusundan sonra sınıfta Suriyeli kaç öğrencisi olduğu sorusu eklenmiştir.

Görüşme formunda yer alan sorulardan birkaç tanesi aşağıdaki gibidir;

- 1) Gözlemlerinize göre sınıfınızdaki Suriyeli çocuklarda sık görülen sorunlar nelerdir?
- 2) Mevcut eğitim sistemimizde Suriyeli öğrencilerin eğitiminde ne gibi eksiklikler vardır?
- 3) Sınıfınızdaki mülteci çocuklar için herhangi bir düzenleme yaptınız mı?
- 4) Sizce Suriyeli öğrencilerin eğitim sistemine ön eğitim almadan yerleştirilmesi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Tüm öğretmenlere aynı sorular sorulmuştur. Araştırmacı öğretmenlere çoklu sorular, yönlendirici sorular ve Evet-hayır gerektiren sorular sormaktan kaçınmıştır (Merriam & Tisdell, 2015). Ayrıca güvenilirlik için öğretmen görüşleri arasındaki tutarlılığa bakılmış ve elde edilen verilerin sonuçları görüşme yapılan kişilerle paylaşılmıştır (Creswell, 2013).

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada ilk önce, alanında uzman biri tarafından veriler Word belgesine alınarak bir araya getirilmiş ve tekrar tekrar okunmuştur. Veriler analiz için okuyacak kişinin anlayabileceği şekilde hazırlanmıştır. Daha sonra bulgular içerisinde gereksiz görülen bilgiler ayıklanmıştır (Guest, Namey & Mitchell, 2012). Veriler iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Daha sonra belirli kategoriler altına gelecek şekilde yerleştirilmiş ve son olarak araştırmanın bulguları tanımlanmış ve tümevarım yöntemi ile yorumlanmıştır. Analiz sürecinde araştırmacılar oluşturdukları temaları ve altına gelen kodlamaları tekrar tekrar inceleyerek güvenilirliği arttırmaya çalışmışlardır. Belirlenen

temaların ve kodlamalarının güvenilirliği başka bir araştırmacı tarafından da kontrol edilerek onaylanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri verilirken görüşü alınan kaçınıcı sınıf öğretmeni olduğu şeklinde kodlanmıştır. Örneğin SÖ5: Görüşü alınan 5. Sınıf öğretmenini ifade etmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmaya katılan 20 sınıf öğretmeni ile yapılan görüşmelerde 5 tema ve her temanın da alt temaları bulunmaktadır.

Bu temalar aşağıya tanzim edilmiştir:

4.1 Sınıf Öğretmenlerine Göre Eğitim Sistemimizin Suriyeli Öğrencilerin Eğitimindeki Aksaklıkları

Bu kısımda araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin eğitim sistemimizin Suriyeli öğrencilerin eğitimindeki aksaklıklarına dair görüşleri yer almıştır. SÖ8 “Öğrencilerin müfredat konularına yetişemediğini Türkçe dersi ve temel derslerde geride kaldıklarını düşünüyorum.” demiş, 17 öğretmenimiz ise çocukların Dil Sorununu çözmeden sistemin içine alınmasının yanlış olduğu yönünde görüş bildirmiştir.

17 öğretmen çocukların ön eğitim alarak sınıflara yerleştirilmesinin daha uygun olduğunu savunurken, 3 öğretmen ise yaş gruplarına göre eğitim verilmesinin yeterli olduğunu savundu.

Araştırmaya katılan Sınıf öğretmenlerinin, Suriyeli öğrencilerin hepsinin aynı sınıfta olması ile ilgili görüşleri ise; olumsuz görüş bildiren 13 öğretmen, 7 öğretmenimiz ise olumlu görüş bildirmiştir.

4.1.1 Suriyeli Öğrencilerin Ön Eğitim Almaları ile İlgili Görüş Bildirenler

Araştırmaya katılan 17 öğretmen Suriyeli öğrencilere ön eğitim yapılmadan okullara yerleştirilmesinin doğru olmadığı yönünde görüş belirtmiştir. SÖ4 “ 1 yıl yada 1 dönem uzman öğretmenler tarafından Türkçe hazırlık dersi almalılar.” demiş, bir diğer öğretmenimiz ise “anlamada sıkıntı çekmelerinin nedeninin değerlerimizin Suriyeli öğrencilere uygun olmaması ve dil sorunu olduğunu düşünüyorum” demiştir.

SÖ12 “ Kalabalık sınıflarda Türk öğrencilerimiz ile Suriyeli öğrenciler arasında, akademik başarıdaki seviye farkını kapatmakta zorlanıyoruz.” diyerek şu ifadeler ile devam etmiştir: “Uyum eğitimi almamış Suriyeli öğrenciler yol almamızı engelliyor.”

SÖ18 “Okuma yazma bilmeyen Suriyeli öğrenciler üst sınıflara alınca sorunlar yaşanmaktadır” diyerek Milli Eğitimin uyguladığı yaş gruplarına göre Suriyeli öğrencileri sınıflara verme uygulamasının yanlış olduğunu belirtmiş ve “ mutlaka ön eğitim almaları gerektiğini çünkü hem okul kurallarına hem de eğitim faaliyetlerine uyumlarında sorunlar yaşanmaktadır.” sözleriyle devam etmiştir.

4.1.2 Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Hepsinin Aynı Sınıfa Konulması Hakkındaki Görüşleri

Araştırmaya katılan 13 sınıf öğretmeni bu öğrencilerin hepsinin aynı sınıfta eğitim almasının uygun olmadığı görüşünde iken 7 tanesi ise Suriye’den gelen öğrencilerin hepsinin aynı sınıfta eğitim alması yönünde görüş bildirmiştir.

SÖ16 Milli Eğitim Bakanlığının açtığı uyum sınıfında çalıştığını belirtmiş “ Öğretmen için çok zor 15 Suriyeli öğrenci ile aynı sınıfta büyük sorunlar yaşadım” derken, SÖ14 uygulamanın doğru olduğunu ancak bu sınıflara Suriyeli öğrencilerin dilini bilen bir öğretmenin girmesi gerektiğini düşünüyorum” demiştir.

SÖ12 “ Derslerine giren öğretmen için çok zor, eğer böyle bir uygulama olacaksa sayının çok az olması gerekir, kız erkek dağılımı dengeli olmalı” görüşünde iken sözlerine şöyle devam etmiştir; “En iyisi sınıflara yaş gruplarına göre eşit olarak dağıtılmalı, ancak sayı 2-3 öğrenciyi geçmemeli eğer geçecekse yakın okullara öğrenciler dağıtılmalı. ” demiştir.

SÖ8 “ Milli Eğitim Bakanlığı şuanda 3. ve 4. Sınıf öğrenciler için Suriyeli öğrenciler için uyum sınıfı açmaktadır ve onlara uygun bir müfredat ile bu uygulama güzel olabilir” demiştir.

SÖ5 “Bu sene okulumuzda denendi fakat diğer öğrencilerden bağımsız bir grup haline geldiler’ ’derken bir başka öğretmen SÖ7 “ Ayrı bir sınıfta olmaları daha kötü oluyor çünkü kendi sınıf arkadaşları ve okuldaki diğer öğrenciler ile iletişimleri kesiliyor.

Araştırmaya katılan bir öğretmenimiz SÖ17 “Hepsi aynı sınıfta eğitim alınca öğrenme güçleşiyor” demiştir. Bir başkası ise “Suriyeli öğrenciler en azından okula uyum sağlayıncaya kadar bu sınıfa alınmaları gerekir” düşüncesinde.

4.2 Suriyeli Öğrencilerin Velileri

Araştırmaya katılan öğretmenlere Suriyeli öğrencilerin velileri ile ilgili soru sorulmuştur. Öğretmenlerin görüşleri Suriyeli Öğrencilerin Velileri teması altında incelenmiştir.

Öğretmenlerin tamamı Suriyeli velilerden kaynaklanan sorun yaşadığını ifade etmişlerdir. Bu öğretmenlerin Suriyeli öğrenci velileriyle yaşadıkları sorunları; velilerin Türkçe bilmemeleri(13), ailelerin çocuklarına karşı ilgisiz olmaları(8), diğer (4) şeklinde gruplayabiliriz.

4.2.1 Suriyeli Öğrenci Velilerinin Türkçe Bilmemesi

Araştırmaya katılan 14 sınıf öğretmeni Suriyeli veliler ile yaşadıkları sorunun nedenini bu velilerin Türkçe bilmemesine bağlamıştır. SÖ1 “Anlaşamıyoruz” diye görüş bildirirken, SÖ8 “Veliler okula gelmiyorlar, telefon ile konuşamıyoruz, gönderdiğim yazılı bilgiler(formlar) geri gelmiyor.” Derken sözlerine şöyle devam etmiştir. “Öğretmen veli görüşmeleri diğer öğrencilerin velileri ile olduğu gibi değil.” Demiştir. SÖ17 ise “İşlerine geleni anlıyorlar. Çocuk ile ilgili bir sorun olduğunda iletişim kuramıyoruz. Ancak herhangi bir yardım geldiği zaman Türkçe bilen bir yakınımı alıp yanımıza geliyor. “

Aslında bu tercüman ile iletişim çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Türkiye’den Belçika’ya giden Türk öğrencilerinin eğitimi ile ilgili yapılan bir araştırmaya göre(Manço.2012) Türk veliler yeterli dil seviyesine sahip olmadıkları halde çocuklarının eğitimi için öğretmenler ile diyalog kurma çabasında olmuşlardır. Belçika’da yaşayan yeterli dil becerisine sahip tanıdıklarından yardım isteyerek ve tercümanlar sayesinde bu sorunu çözmeye çalışmışlardır. Bu çalışmadan da anlaşılacağı üzere elde edilen bulgular ile araştırmamızın bulguları arasında benzerlik yer almaktadır.

4.2.2 Suriyeli Öğrenci Ailelerin Çocuklarına Karşı İlgisiz Olması

Araştırmaya katılan 8 öğretmen Suriyeli velilerin çocuklarına karşı ilgisiz olduklarını belirtmiştir. SÖ2 “ Temizlik, düzen, beslenme konularında çocuklarını eksik bırakıyorlar “ derken, SÖ6 ise “ Öğrencileri ile yeterince ilgilenmiyorlar, okulu eğitim

yuvası değil çocuğun vakit geçirmek için gittiği bir yer olarak görüyor” diyerek velinin çocuğu eğitim alsın diye değil de başımdan gitsin diye okula yolladığını ifade etmiştir.

SÖ7 “ İlgisizler, çocuğu okula yolluyorlar ancak ders var mı ödev var mı eşya var mı ihtiyacı var mı diye bakmıyorlar” demiştir. SÖ4 ise “ Velileri hiç göremiyorum, defalarca çağırma rağmen bir türlü kula getiremiyorum” diye fikirlerini belirtmiştir.

Uzun ve Bütün (2016) Okul Öncesi öğretmenlerinin Suriyeli çocukların eğitimine ilişkin görüşleri çalışmasında bizim çalışmamız ile benzer ifadeler kullanarak sığınmacı çocukların velilerine ulaşmakta güçlük çekildiği ve veliler ile bir türlü iletişime geçilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı UNİCEF ile işbirliği ile Suriyeli öğrencilerin okula kayıtlarının nasıl yapılacağı nasıl destekler alınacağı hakkında kitapçıklar hazırlamıştır. Türkçe, Arapça, İngilizce basılan kitapçıklarda Suriyelilere, Sivil Toplum Kuruluşlarına, Okul idarelerine bilgilendirmeler yapılmıştır.(T.C MEB,2015)

Topsakal, Merey ve Keçe(2013) çalışmalarında öğretmenlerin sınıflarına göçle gelen Suriyeli öğrenci velilerinin çevreleri ile sorun yaşadığını belirtmiştir. Suriyeli velilerin ekonomik olarak zorluk çektiği süreçte çocukları ile ilgilenememesinin gayet doğal olduğunu tespit etmiştir. Fakat çocukların sağlıklı birer birey olabilmeleri için iyi derecede eğitim almaları gerektiği düşünülmektedir.

4.2.3 Diğer

SÖ16 okul kurallarını bilmeyen ve bildiği halde uymayan Suriyeli öğrenci velilerinden şikayetçi olarak; “Kapıyı vurmada içeride giriyorlar, benimle hiç konuşmadan çocuğu ile iletişime geçiyor sonra kapıyı çarpıp çıkıyor” demiştir. SÖ13 ise “Anneler erkek öğretmen ile görüşmek istemiyor, ayıplanıyor ya da yasaklanıyorlar.” Diyerek kültürel farklılıkların olduğundan bahsetmiştir.

4.3 Suriyeli Öğrenciler

Sınıflarındaki Suriyeli öğrencilerin eğitimlerine ilişkin araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri çeşitli fikirler ortaya koymuşlardır. Ders içi ve ders dışı etkinliklere hangi düzeyde katıldıkları ile diğer öğrencilerin Suriyeli öğrenciler ile ne gibi sorunlar yaşadıkları şeklinde sınıflandırılmıştır.

4.3.1 Suriyeli Öğrencilerin Etkinliklere Katılımı

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri Suriyeli öğrencilerin etkinliklere katılımını iki aşamada görmüştür. Bunlardan biri Ders içi etkinliklere katılım, bir diğeri Beden Eğitimi, Resim ve Müzik derslerine katılımlarıdır.

4.3.1.1 Ders içi etkinliklere katılım durumu. Sınıf öğretmenleri ders içi etkinliklere katılım konusunda çeşitli görüşler ortaya koymuştur. Türkçe dersi ve okuma ile ilgili derslerde öğrencilerin zorlandığını belirten görüşler (20), Matematik dersinde daha iyi olduklarını (6) belirten öğretmen görüşleri bulunmaktadır.

4.3.1.1.1 Türkçe dersi ve okuma ile ilgili dersler. Bu derslerde öğrencilerin zorlandığını belirten görüşler. SÖ1 “ Suriyeli öğrenciler Türkçe bilmedikleri için ders katılımları yok.” cevabını verirken, SÖ3 “ İlgili olan öğrenciler Türkçeyi öğrendiler. Ancak hala bir grup sözcükleri anlamıyor” diye belirtmiştir.

SÖ4 “ Çocuklar yaşlarına göre sınıflara yerleştirildiği için 1. Sınıf düzeyindedir. O yüzden Türkçe ile ilgili olan derslerde zorlanıyorlar.” demiştir. SÖ8 ise “ Okurken yavaş ve yanlış okusalar da istekliler, sorulara cevap verirken Türkçe kelime bulmakta ve söylemekte zorluk çekiyorlar.” diyerek görüşünü belirtmiştir.

4.3.1.1.2 Suriyeli öğrencilerin matematik dersine katılımı. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 6 tanesi Suriyeli öğrencilerin Matematik dersine katılımını olumlu bulmuştur. SÖ16 “Matematik dersini daha iyi anlıyorlar ancak soruları anlamakta zorluk çekiyorlar.” SÖ8 “ Matematik dersi evrensel bir dil olduğu için Suriyeli öğrenciler sözel derslere göre daha iyi durumdadır.” sözleriyle görüşlerini belirtmişlerdir.

4.3.1.2 Beden eğitimi, resim ve müzik derslerine katılımları. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden 6 tanesi müzik dersine katılımları, 12 tane sınıf öğretmeni Beden eğitimi ve resim dersine katılımı birlikte alırken, 3 öğretmen ise bu derslere de katılımların yetersiz olduğu görüşünü belirtmiştir.

4.3.1.2.1 Suriyeli öğrencilerin müzik derslerine katılımı. Araştırmaya katılan 6 öğretmen Suriyeli öğrencilerin müzik derslerinde zorluk çektiğini belirtmiştir. SÖ8 “ Müzik derslerinde şarkılar söylemekten çekiniyorlar.” demiş, SÖ12 “ Arapça şarkıları bile

söyletmekte zorlanıyorum.” şeklinde ifade etmiştir. SÖ14 ise “ Müzik dersine çok fazla katılma eğiliminde değiller, çoğu zaman dil bilmedikleri için kendilerini geri çekiyorlar. “ şeklinde ifade ederek müzik dersine katılımın dil bilme ile bağlantılı olduğunu ortaya koyuyor.

Almanya’da ki Türk uyruklu lise öğrencileri ile yapılan bir çalışmaya göre (Bulgan,2007) kültüre uyumları için müzik dersinden faydalanılmıştır. Ancak bizim çalışmamız daha küçük bir yaş grubunu kapsadığı için Beden Eğitimi, Resim ve Müzik derslerinin tamından faydalanılması gerekiyor sonucuna ulaşılabilir.

4.3.1.2.2 Suriyeli öğrencilerin beden eğitimi ve resim dersine katılımı.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri (12) Beden Eğitimi ve Resim derslerinde öğrencilerin diğer derslere göre daha iyi olduklarını belirtmişlerdir. SÖ8 “ Beden Eğitimi ve Resim derslerinde Türkçe kullanmaya gerek olmadığı için daha başarılı oluyorlar.” demiştir. SÖ3 ise “ Bu derslere diğer derslere oranlara daha isteyerek katılıyorlar.” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir. SÖ6 “ Beden eğitimi ve resim derslerine her çocuk gibi katılıyorlar, ancak özellikle beden eğitimi dersinde ve teneffüsler de şiddete yönelik oyunlar seviyorlar.” SÖ17 “Çocukların resimleri genelde asker silah top uçak tank şeklinde oluyor.” demiştir. SÖ6 ve SÖ17 nin söylediklerine göre çocukların savaşın etkilerinden dolayı şiddet içerikli oyunlar oynadıkları ve resimler yaptıkları görülmektedir.

4.3.1.2.3 Beden eğitimi, resim ve müzik dersleri.

Suriyeli öğrencilerin Beden Eğitimi, Resim ve Müzik derslerine katılımında yetersiz olduğu (3) görüşünde olan öğretmenler de bulunmaktadır. Bunlardan SÖ17 “ Suriyeli öğrenciler diğer öğrencilere göre bu derslerde de zayıflar.” diyerek görüşünü belirtmiştir. SÖ5 ise “ Beden eğitimi, resim ve müzik derslerine de katılım diğer derslerden daha iyi olsa da yeterli düzeyde değil” demiştir.

4.3.2 Suriyeli Öğrencilere Karşı Diğer Öğrencilerin Tutumu

Araştırmaya katılan öğretmenler Sınıflarındaki Suriyeli öğrenciler ile diğer öğrencilerin sorun yaşadığını belirtenler (18) ve sorun yaşamadığını belirtenler şeklinde ayrılmıştır(2)

4.3.2.1 Sınıflarındaki Suriyeli öğrenciler ile diğer öğrencilerin durumu.

Sınıflarındaki Suriyeli öğrenciler ile diğer öğrencilerin sorun yaşadığını belirten 18 öğretmen bu öğrencilerin kabul edilmediklerini belirtmiştir. SÖ1 “ Aralarında anlaşamıyorlar.” derken SÖ2 ise “ Suriyeli öğrenciler diğer öğrenciler karşısında dışlanıyorlar” şeklinde fikrini belirtmiştir.

Sınıf ve okul kurallarını bilmedikleri için çok büyük sorunlar yaşanmaktadır. Bu konuda öğretmenlerden SÖ4 “ Kural bilmiyorlar ve tanımıyorlar, devamlı kavga yapıyorlar. Okul bahçesinde birbirleriyle vurmali oyunlar oynadıkları için diğer çocuklar onlar ile oynamak istemiyorlar.” Diye ifade ediyor. Aynı şekilde SÖ11 “ geçenlerde tuvalette birbirlerinin boğazını sıkmişlar bunu gören birinci sınıf bir öğrencimiz bir daha tuvalete gitmek istemedi.”

Suriyeli öğrencilerin sayısı araştırma yaptığımız okullarda fazla olduğu için birlikte oyunlar oynayıp, birlikte dolaşıyorlar böyle olunca diğer öğrenciler onları isteseler de aralarına alamıyorlar. Araştırmaya katılan öğretmenlerde SÖ6 ve SÖ10 görüşlerini şöyle belirtiyorlar; “Suriyeli öğrenci sayısı arttıkça gruplar artıyor, dolayısı ile Suriyeli öğrenciler kendi grupları ile oynuyorlar. (SÖ6)”. “Suriyeli öğrenciler teneffüslerde birlik oluyorlar, dil bilmedikleri için Türk öğrencilerin oyunlarına katılamıyorlar...(SÖ10)”

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bazıları çocukların ilk geldikleri zaman şiddet yanlısı olduklarını davranışlarında bozulmalar olduğunu gözlemlemiştir. Ancak günler geçtikçe çocukların sınıfa ve arkadaşlarına alışması ile bazı düzelmeler olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Böyle olunca diğer öğrencilerin tutumlarında da değişimler olmuştur. “ Diğer öğrenciler onlara farklı bakıyorlardı hatta isimleri ile bile hitap etmiyorlar ‘SURIYELİ’ diye çağırıyorlardı. Ancak zamanla içlerine aldılar ve onlara alıştılar...(SÖ3)”. Bir tane Suriyeli öğrencisi olan SÖ8 ; “ Başlarda anlaşamıyorlardı ancak Suriyeli öğrencim uyumlu olduğu için bir problem yaşamadılar. Aksine Suriyeli arkadaşlarına derslerde ve teneffüslerde yardımcı oldular.” demiştir.

Erden ve Gürdil (2009) e göre ilkokullarda çocukların yaşadıkları travmalar etkisi ile davranışlarında hırçınlık gözlenmesinin arkadaşları ile arasının bozulmasına neden olacağı belirtilmiştir.

4.3.2.2 Sınıflarındaki Suriyeli öğrenciler ile diğer öğrencilerin sorun yaşamadığını belirten öğretmenler. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 2 tanesi Sınıflarındaki Suriyeli öğrenciler ile diğer öğrencilerin sorun yaşamadığını belirtmiştir. “ Benim sınıfımda herhangi bir sorun yaşanmadı. Öğrencilerin kaynaşması için sürekli

etkinlikler yapıyorum...(SÖ18)” demiştir. SÖ9 ise “ Benim sınıftaki Suriyeli öğrencilerim uyumlu, diğer öğrencilerim ile bir sorun yaşamadım. Teneffüslerde birlikte oynuyorlar” diyerek uyumlu öğrencilerin diğer öğrenciler tarafından kabullenildiğini belirtmişlerdir.

4.4 Öğretmenin Suriyeli Öğrencilerden Etkilenmesi

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine göre bu süreçten oldukça etkilendikleri ortaya çıkıyor. Öğretmelerin 2 tanesi bu süreçten etkilenmez iken kalan 18 öğretmen duygusal, fiziksel ve motivasyon olarak olumsuz etkilendikleri görülüyor.

SÖ19 ve SÖ18 etkilenmediklerini belirtirken SÖ18 ;” Benim için hepsi çocuk ve öğrenci, motivasyonum hep yüksektir biz onlar için varız.” demişken bir diğer öğretmenimiz ise “ Bu süreçten olumsuz etkilenmiyorum”(SÖ19) demiştir.

Duygusal açıdan olumsuz etkilendiğini belirten öğretmenlerden SÖ17 “ Kimse yurdunu bırakıp gelmek istemez. Çok sık tayin olduğum için çocukların uyum sağlamada zorluk çektikleri biliyorum. Savaş ortamından gelen bu çocuklar için durum çok farklı. Onları seviyorum ve anlamaya çalışıyorum. Ders anlatırken etkilenmemeleri için kelimelerimi seçerek konuşuyorum” şeklinde dile getirmiştir. “Burada olmalarından memnun değilim ama onlarda birer çocuk oldukları için duygusal açıdan üzülüyorum...(SÖ13)”. “ Derslerde bazen zorluk çıkartarak beni çok yoruyorlar ama gene de onları seviyorum.(SÖ12)”. “ Duygusal olarak onların durumuna üzülüyorum. Kendi ülkelerinde, kendi dillerinde eğitim alma haklarını kullanamıyorlar.(SÖ8)”.

Motivasyonu olumsuz etkilendiğini belirten öğretmenlerden SÖ4 “ Birleştirilmiş sınıf okutur gibiyim, derste dikkat dağınıklığı çok oluyor çocukları ve kendimi motive etmekte zorlanıyorum.” diyerek görüşlerini dile getirmiştir. “ Suriyeli öğrencimin bir tanesi her gün dersin ortasında gelmesi beni çok rahatsız ediyor. Malzeme eksikliği var, sürekli eksik bir şeyler tamamlıyorum(SÖ6)”. Diyerek motivasyonunun düştüğünü belirtmiştir.

Samsun’da yapılan bir araştırmaya göre öğretmenlerin dil sorunu nedeni ile Suriyeli öğrencileri sınıflarında istemedikleri ve bu yaşadıkları sorunlardan dolayı gerildikleri sonucu ortaya çıkmıştır.(Mercan, Uzun ve Bütün, 2016) Girgin(2010) e göre Türk öğrenciler ve veliler ile yaşanan davranış sorunlarının öğretmenlerde tükenmişliğe neden olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Suriyeli öğrencisi olan öğretmenler için durum çok da farklı değildir.

Fiziksel açıdan etkilendiğini belirten öğretmenlerden SÖ7 “ Hedeflerimi gerçekleştirmem daha fazla zaman alıyor ve yoruluyorum. Sınıfta gürültü yapıyorlar, ders araç gereçlerini getirmiyorlar benim verdiklerimi de kaybediyorlar. “ Diğer öğrencilerime ayırdığım zamanın 2 hatta 3 katını onlara ayırıyorum, İngilizce derslerinde onlar ile özel ilgileniyorum. Bazı derslerde ileriye gitmiş olsak da bazen çok yorulduğumu hissediyorum(SÖ8)” diyerek Suriyeli öğrencilerin kendilerine ‘artı yük’ getirdiğini belirtmişlerdir.

4.4.1 Okul Çalışanlarının Yardımı

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri bu desteği Okul Yönetiminin desteği ve Rehberlik Servisinin desteği olarak iki başlık altında ifade etmişlerdir.

4.4.1.1 Okul yönetimin desteği. 17 öğretmenimiz okul yönetiminin destek olduğunu belirtirken 3 öğretmenimiz okul yönetiminden herhangi bir destek almadıklarını belirttiler.

4.4.1.1.1 Okul yönetiminden destek almadığını söyleyen öğretmenler. SÖ5,SÖ9 ve SÖ17okul yönetiminden destek almadıklarını belirtmişlerdir. SÖ5 okul müdüründen destek alamadığını “ Bu konuda idaremiz yetersiz kalıyor.” şeklinde görüşünü belirtmiş, SÖ9 ise “ Maalesef okul yönetimi bize destek olmuyor öğrenci ile kendimiz uğraşıyoruz, açıkçası okul yönetimi de ne yapacağının pek farkında değil.” sözüyle okul yönetiminden destek almadıklarını belirtmiştir. “ Okul yönetimi de bu durumda çaresiz kalıyor, elimden geldiği kadar ben onlara yardımcı oluyorum. (SÖ15)” şeklinde görüş belirtirken okul yönetiminden destek almamasının nedenini desteğe gerek duymamasına bağlamıştır.

4.4.1.1.2 Okul yönetiminin destek olduğunu belirten öğretmenler. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 17 tanesi okul yönetiminden destek aldıklarını belirtmişler, SÖ8 “ Okul yönetimi her zaman ilgili ve yardımcılar, öğrenci ve gerekirse ailesi ile görüşüp sorunlarımızı çözüyorlar.” demişken, SÖ10, Sö16, SÖ18, “ Okul yönetimimiz yabancı uyruklu öğrenciler konusunda destek oluyor” ifadesini kurmuşlardır.

Bazı öğretmenlerimiz sınıflara Suriyeli öğrencilerin sınıflara eşit dağıtılması yönünde fikirlerini de belirtmişlerdir. Bunlarda SÖ4 “ Öğrencilerin dağılımında eşitlik gözeterek yardımcı oluyorlar” demiş ve bir diğer öğretmen “ Sınıflara hem sayı hem de kız

erkek dağılımında eşitlik sağlıyorlar” derken sözlerine şöyle devam ettirmiştir ; “ Okumayı öğrenemeyen Suriyeli öğrenci bir sene daha eğitim almalıdır. Yaşı küçük olan Suriyeli öğrenciler okula başlatılmamalıdır. (SÖ12)” diye görüşlerini belirtmiştir.

4.4.1.2 Okul rehberlik servisinin desteği. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden Okul Rehberlik Servisi ile ilgili SÖ11 “ Öğrenciler ile ilgili bireysel sorunların çözümünde yardımcı.” Oluyorlar demiştir. “ Okul Rehber öğretmenimiz sadece sorunlu Suriyeli öğrenciler ile görüşmekte ve çoğu zaman çaresiz kalmaktadır”(SÖ15). Sözleriyle alınan desteğin yeterli olmadığını belirtmişleridir. SÖ13 “ Hem bizleri hem de çocukları eğitmek için Seminer ve bilinçlendirme çalışmaları yapıyor.” demiştir.

Savaş geçmişler oldukları için bu çocukların travma yaşıyor olabileceği göz önünde bulundurularak sınıf öğretmenlerinin Okul Rehber öğretmenleri ile diyalog halinde olmaları ve onların desteğini almaları gerekmektedir. (Arabacı,2014)

4.4.2 Sınıf İçi Düzenleme

Araştırmaya katılan öğretmenlerimizden 4 öğretmenimiz dışında hepsi mutlaka bir uyarılama yaptığı görülmektedir.

Amerika’da yaşayan Iraklı öğrencilerle yapılan bir çalışmada öğrencilerin önce dil başarısını artırmaya yönelik uygulamalar yapılmış, medeniyet farkından dolayı eğitimleri en baştan alınmıştır. (Nykiel-Herbert,2010) Bizim araştırmamıza katılan öğretmenlerden bazıları da eğitime Türkçe öğretmek başlamışlardır.

4. sınıf öğretmeni olduğunu belirten SÖ6 çocukların yaşlarına göre direk 4. Sınıfa başladıklarını belirterek “ Boş derslerimde bunlar ile ilgilendim, harfleri en baştan vererek Türkçe öğrenmelerine yardımcı oldum.” Şeklinde görüşünü belirtmiştir. “ Okul bitiminde Türkçe bilmeyen bir öğrencim için kalarak okuma- yazma çalışması yaptım. Diğer Suriyeli öğrencilerim velileri ile iletişime geçmeye çalışıyorum. Suriyeli öğrencilerimin seviyelerine göre etkinlikler veriyorum. (SÖ12)”

SÖ2,SÖ3,SÖ4, SÖ5, SÖ10, SÖ16 akran eğitimine gittiklerini belirtmişleridir. “Ara sıra akran eğitimi kullandım”(SÖ2),” Seviyelerine göre çalışmalar yapıldı, Türk çocukları ile iletişim kurmaları sağlanarak yapabilecekleri etkinlikler verildi.”(SÖ3), “ Suriyeli öğrencilerim için adeta birleştirilmiş sınıf çalışmaları yapıyorum, onlar için seviye grupları oluşturdum.”(SÖ4), “ Uyum problemi yaşamamaları için sınıf ortamında diğer öğrenciler ile etkileşime girmelerini sağladım, gerekirse onlar ile bireysel eğitimler

yaptım.”(SÖ5), “ Diğer öğrenciler ile kaynaşma ortamları hazırladım, Onları Suriyeli öğrenci olarak değil de çocuk olarak görüyorum” şeklinde görüşlerini bildirmişlerdir.

Ancak daha önce yapılan çalışmalar göstermiştir ki kullanılan müfredat yabancı uyruklu öğrenciler için uygun değildir. Suriye’deki müfredat ile Türkiye’deki müfredat farklı olduğu için öğretmenler kendilerine göre düzenlemeler yapmışlardır. (Er ve Bayındır,2015)

4.5 Suriyeli Öğrencilerle Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Öğretmenlerin Önerileri

Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilerle karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini 3 alt temada işlenmiştir. Bunlar Dil eğitimi verilmesi, Anasınıfı eğitimi verilmesi ve okula başlanmadan önce oryantasyon eğitimi şeklinde toplanmıştır.

4.5.1 Dil Eğitimi

Öğretmenlerin Suriyeli öğrenciler hakkındaki en büyük sorunları ve önerileri dil problemi üzerine olmuştur. Bu öneriye ait SÖ16 “ Suriyeli öğrenciler sınıflara alınmadan önce dil ve davranış yönünden bir eğitim almalılar.” demiştir. Çocukların Türkçe öğrenmesini ailelere bağlayan SÖ9 “ Önce aileler Türkçe öğrenmeli. Bunun için Türkçe televizyon kanalları islenip evde Türkçe konuşulması gerekir.” şeklinde ifade etmiştir. “ Suriyeli öğrencilere Türkçe kursu verilmeli, isteğe bağlı değil zorunlu olmalı ve okula başlamadan önce verilmesi gerekir. (SÖ14)” diyerek görüşünü belirtmiştir.

Yapılan bir araştırmaya göre Suriye’nin Türkçe öğrenmeye en yakın ülke olduğu ve bu öğrencilerin daha basit Türkçe öğrendikleri belirtilmiştir. (Ayyıldız,2011) Suriyeli öğrenciler diğer yabancı uyruklu öğrencilere göre daha basit Türkçe öğrendikleri için Türkçe eğitimi alan öğrenciler eğitim sürecine daha aktif katılabilirler. Türkiye’de yaşayan Suriyeli akademisyenler Suriyeli çocukların dil sorununu çözmek için Türkçe öğrenmelerinin desteklemesi gerektiğini dile getirmişlerdir. (Seydi, 2013)

4.5.2 Ana Sınıfı Eğitimi

Suriyeli öğrencilere yapılacak olan okul öncesi eğitimi hem dil sorununu çözecek hem de davranış problemlerini ortadan kaldıracaktır. Örneğin SÖ4 “ Okuma yazma

bilmeyen birinci sınıf seviyesindeki çocuklar mutlaka Anasınıfına alınarak en azından Türkçeyi biraz öğrenip arkadaşları ile uyum sağlayabilirler.” demiştir.

4.5.3 Oryantasyon Programı

Suriyeli öğrencilerin uyum sorununu çözmek için mutlaka oryantasyon programına alınmasını gerektiğini düşünen öğretmenlerden SÖ14 “ Entegrasyon dil ve kültür ile başlar. Gelen Suriyelileri Türkçe eğitimine sokup daha sonra çocukların okula başlaması gerekir.” diyerek bir uyum programı önerisi getirmiştir. “ Sınıf ortamına dahil olmadan önce oryantasyon eğitimi şart. (SÖ5)”. “ Sınıflara verilmeden önce bir hazırlık eğitimi verilebilir. Bu eğitim hem öğrencilere hem de velilere verilebilir(SÖ11)”. SÖ17 “ Suriyeli öğrencilerin sınıf ortamından önce burada hayata alışmaları için uzun bir uyum süreci olmalı ve süreç içinde gerçekten belirleyici testler yapılmalı.”

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine yönelik olarak toplanmış verilerin çözümlenmesi ile elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan tartışma, sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

5.1. Tartışma ve Sonuçlar

Bu araştırma; sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan öğretmenlerin görüşlerini için yapılmıştır. Bu konuyla ilgili alan taraması yapıldığında az sayıda çalışma olması, araştırma bulgularının önceki araştırmalarla ilişkilendirilmesinde sınırlılıklar oluşturmaktadır.

Ülkemiz bulunduğu coğrafi şartlardan dolayı yüzyıllardır bir göç olayının içinde yer almıştır. Bölgemizdeki ülkelerin iyi yönetilememesinden dolayı yaşanan göçler çoğunlukla Türkiye'ye doğru olmuştur. Balkanlarda yaşanan savaşın sonucunda gelen Türklerle başlayan durum Irak ve Suriye savaşları ile Pakistan, Afganistan ile devam etmiştir. Bölgenin çekim noktası olduğumuz için bu durum kimi zaman yavaşlayarak da olsa devam edecektir. Ülkemizi yöneten politikaların sadece Suriyelileri değil tüm göçmenleri kapsayıcı bir vizyona ihtiyacı vardır. Büyük çoğunluğunun Gençlerden oluştuğu Suriyeli göçmenlerin eğitimi çok önemli risklerin oluşumunu engelleyecektir. Düzgün oluşturulmuş eğitim politikaları sayesinde Suriyeli öğrenciler gelecekte ülkemize ekonomik, kültürel anlamda büyük kuvvet katacaktır.

2015-2019 yılında yayınlanan Stratejik Planı'nda MEB ilk defa yabancı uyruklu öğrencilerin eğitime yönelik planlar ortaya koymuştur(MEB,2015). Ortaya konulan bu planların hızlı bir şekilde uygulanması gerekir ki Suriyeli öğrencilerin ülkemize kazandırılması hızlansın.

5.2. Öneriler

Sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan sınıf öğretmenleri ile yaptığımız bu araştırmada çocukların eğitime yönelik aşağıdaki öneriler bulunmuştur.

5.2.1 Uygulayıcılar İçin Öneriler

1. Suriyeli öğrencilerin eğitim aldığı okullarda mutlaka dil desteği verilmelidir.
2. Suriyeli öğrencilere psikolojik destek sağlanmalıdır.
3. Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim aldıkları okullarda eğitim programında mutlaka düzeltmeler yapılmalıdır.
4. Dil sorununu çözmek için Suriyeli öğrenciler sınıflara eşit olarak dağıtılmalı ve akrabaları ile aynı sınıfa alınmamalıdır.
5. Suriyeli öğrencilerin kültürlerarası farklılığı aşabilmesi için mutlaka uyum programına tabi tutulması gerekir.

5.2.2 Araştırmacılar İçin Öneriler

- Araştırma evreni olarak sadece Denizli Pamukkale ilçesinde iki okul ile sınırlıdır. Evren genişletilerek farklı il ve okullarda tekrar kullanılabilir.
- Yaşadıkları güçlükleri belirlemek için Suriyeli öğrencilerin görüşleri alınabilir.
- Benzer araştırmalar nitel araştırma teknikleri ile tekrar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Arabacı, İ.B., Başar, M., Akan, D., Göksoy, S. (2014). An analysis about educational problems in camps in which Syrian refugees stay: condition analysis, *International Journal of Social Sciences & Education* 4 (3) , 668-681.
- Ayyıldız, M. (2011). Suriye Ölçeğinde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi: Üç Ana Dil, Üç Farklı Etnik Yapı ve Üç Ayrı Kültürel Donanım Ortamında Türkçe Öğretimi. *AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11-18
- Bulgan, M . (2007). Uyum Sürecinde Almanya'nın Kuzey Ren Vestfalya Nrw Eyaletinde Türk Çocuklarının Eğitimdeki Konumu Ve Türk Müziğinin Liselerdeki Yeri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 131-144 .
- Ö Çokluk, G Şekercioğlu, Ş Büyüköztürk – 2012 Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları
- Coşkun, İ., M. Emin (2016), Türkiye'deki Suriyelilerin Eğitimde Yol Haritası: Fırsatlar ve Zorluklar, İstanbul: SETA Yayınları.
- Creswell, J. W. (2013). Araştırma Deseni, (Çev. S.B. Demir), Eğiten Kitap. Ankara
- Er, A. R., ve Bayındır, N.(2015) ilkokula giden mülteci çocuklara yönelik sınıf öğretmenlerinin pedagojik yaklaşımları, *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi* 2(4), 175-185
- Fargues, P. (2014) Is What We Hear About Migration Really True? Questioning Eight Stereotypes. Florence:European üniversitesi institute, Robert Schuman centre for advanced studies, Migration Policy Centre.
- Girgin, G. (2010). Bir Grup İlköğretim Öğretmeninde Tükenmişlik Sendromu. *Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi*, 31(3), 602-608
- Guest, G., Namey, E. E., & Mitchell, M. L. (2012). *Collecting qualitative data: A field manual for applied research*. Sage publications.
- Güvenç, Bozkurt (1996), Ergenlerde Aile Algisi ve Benlik Algisi [The family perception and self-perception in adolescence] *Kültür ve Demokrasi*, Ankara. *Türk Psikoloji Dergisi* 11 (38), 22-32
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (2017). http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecicikorumamiz-altindaki-suriyeliler_409_558_560 adresinden 30.04.2020 tarihinde indirilmiştir.
- Kosheleva, E. Y., Samofalova, E. I., Holtman, C., and Kopotilova, Y. E. (2015). Chinese Students in Russia: Causes of Migration and Basic Educational Behavioral Tenets *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 215, 38-42.
- Kohler, A. D., and Lazarin, M (2007). *Hispanic Education in the United States*. Washington D.c. :National council of La Raza.

- Matthews, H. & Ewen, D. (2006). *Reaching all children: Understanding early care and education participation among immigrant families*. Washington, D.C.: Center for Law and Social Policy.
- Mercan Uzun, E. ve Bütün, E. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki Suriyeli sığınmacı çocukların karşılaştıkları sorunlar hakkında öğretmen görüşleri. *International Journal of Early Childhood Education Studies*, 1(1), 72-83.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. John Wiley & Sons.
- Pumariega, A. J., Rothe, E., & Pumariega, J. B. (2005). Mental health of immigrants and refugees. *Community mental health journal*, 41(5), 581-597.
- Reyes, M. R., Brackett, M. A., Rivers, S. E., White, M., & Salovey, P. (2012). Classroom emotional climate, student engagement, and academic achievement. *Journal of educational psychology*, 104(3), 700- 712.
- Sağlam, H. İ. ve İlksen Kanbur, N. (2017). Sınıf öğretmenlerinin mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 310-323.
- Sarıtaş, E., Şahin, Ü. Ve Çatalbaş, G. (2016). İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 208-229.
- S Kardeş ve B Akman (2018). Suriyeli Mültecilerin Eğitimine Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Elementary Education Online*, 2018; 17(3): pp. 1224-1237 *İlköğretim Online*, 2018; 17(3): s.1224-1237.
- Wagner, T. M. (2013). *Supporting refugee children in Pennsylvania public schools* (Unpublished Doctoral dissertation), University of Pittsburgh, USA.
- Topsakal, C., Merey, Z., ve Keçe, M. (2013). A Qualitative Study On Education Rights And Problems Of Immigrant Families' Children. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(27), 546-560
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER

Ek 1. Demografik bilgiler

- Cinsiyetiniz () KADIN () ERKEK
- Yaş () 20-30 () 31-40 () 41-50 () 51-60 () 61 ve Üzeri
- Mesleki Deneyiminiz () 1-5 () 6-10 () 11-20 () 21 ve üzeri
- Eğitim Verdiğiniz Sınıf Düzeyi () 1 () 2 () 3 () 4
- Sınıf Mevcudu
- Sınıfınızdaki Suriyeli Öğrenci Sayısı
- Suriyeli öğrencileriniz sınıfınıza yerleştirilmeden önce herhangi bir oryantasyona tabi tutuldular mı? () EVET () HAYIR
- Suriye'den gelen öğrencilerinizin eğitimine yönelik herhangi bir hizmet içi eğitim(Seminer/Kurs) aldınız mı? () EVET () HAYIR

Ek 2. Görüşme Soruları

- 1-Suriyeli öğrencilerin eğitiminde yoğun olarak karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
- 2-Sizce mevcut eğitim sistemimizin Suriyeli öğrencilerin eğitimindeki eksikliği nelerdir?
- 3- Suriyeli öğrencilerin velilerinden kaynaklanan ne gibi sorunlarla karşılaşmaktasınız?
- 4-Suriyeli öğrencilerin ders içi etkinliklere katılımları hangi düzeyde?
- 5-Suriyeli öğrencilerinizin Beden Eğitimi/Resim/Müzik derslerindeki katılımları nasıldır?
- 6-Suriyeli öğrencilerin eğitim sistemine ön eğitim almadan yerleştirilmesi hakkındaki görüşleriniz?
- 7-Diğer öğrenciler Suriyeli sınıf arkadaşları ile ne gibi sorunlar yaşıyor?
- 8-Sınıfınızda Suriyeli öğrenci bulunmasından öğretmen olarak siz nasıl etkileniyorsunuz? Duygusal, Fiziksel ve motivasyon açısından?
- 9- Bu konuda Okul Yönetimi size nasıl destek oluyor?
- 10-Bu konuda Okul Rehberlik Servisi size nasıl destek oluyor?
- 11- Suriyeli öğrencilerin hepsinin aynı sınıfta eğitim-öğretimi hakkında neler düşünüyorsunuz?
- 12- Sınıfınızdaki Suriyeli öğrencilerin eğitimi için farklı bir düzenleme yaptınız mı?
- 13- Suriyeli öğrencilerinin eğitim sistemimize uyumu konusunda önerileriniz var mı?

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı	BAHA ERDEM
Soyadı	KAYACIK
Doğum Yeri ve Tarihi	İSTANBUL - 14.05.1982
Uyruğu	Türkiye Cumhuriyeti
İletişim Adresi ve Telefonu	Değirmenönü Mah. 1373 Sok. No:7 Merkezefendi/DENİZLİ 0506 3996832
Eğitim	
İlkokul	Acıpayam Atatürk İlkokulu
Ortaokul	Denizli Merkez Ortaokulu
Lise	Denizli Lisesi
Yükseköğretim (Lisans)	Atatürk Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Anadolu Üniversitesi Tarih Bölümü
Yabancı Dil	
Yabancı Dil Adı	İngilizce
Varsa Mesleki Deneyim	
Yıllar	Mesleki Deneyim
2008-2010	Muş Bulanık Müdür Yetkili Öğretmen
2010-2011	Denizli Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi Sınıf Öğretmeni
2011-2017	Denizli Güney Atatürk İlkokulu Sınıf Öğretmeni
2017-Halen Görevde	Denizli Pamukkale Ahmet Gökşin İlkokulu Müdür Yardımcısı